

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

אם כסף תלוה. (כב. כד.), במדרש: "אם כסף תלוה את עמי, הדא הוא דכתיב טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט, אין בריה שאינה חיבת לאלהים, אלא שהוא חנון ורחום ומוחל על כל הראשונים, שנאמר אל תזכר לנו עונת ראשונים, משל לאחד שלוה מן דיוסטוס ושכחו, לאחר זמן בא ועמד לפניו אמר לו יודע אני שאני חייב לך, אמר לו למה הזכרת, חוב הראשון כבר בטל הוא מלבי. כך אדון העולם, הבריות חוטאין לפניו והוא מסתכל שאין עושין תשובה והוא מניח להם ראשון ראשון, וכשהם שבים באין להזכיר החוב שעשו בראשונה, והוא אומר להם אל תזכרו ראשונות. מנין אתה אומר שאם שב אדם ועשה תשובה אפלו יש בידו עונות הרבה הוא עושה אותן זכיות, דכתיב ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם הוא יחיה, כל פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו, לכך הוא מזהיר על העני לא תהיה לו כנשה".

נראה דבר לבאר בזה פירוש הפסוק טוב איש חונן ומלוה, דהיינו שיהיה מלוה וחונן כאחד, שאל יהי נושה הראשונות, אז יכלכל דבריו במשפט, פי' במשפטו לפני אלקים לבדו, בידו לכלכל את דינו בדרך זו שישכח הקב"ה את עוונותיו הראשונים.

וזכורני אצל אבא מארי ז"ל שהיה חונן ומלוה עניים, והיו כאלה שלא שלמו וביקשו ללות עוד ועוד והלוה להם אך אלה ששילמו בזמן לפעמים היה דוחה שכעת אין בידו, והסביר הנהגתו, כי אלה שמשלמים יוכלו ללות גם מאחרים, אבל העניים הללו מי ילוה להם].

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

פניני הפרשה:

כן תעשה לכרמך לזיתך. (כג. יא.), פי' בדעת זקנים ד"כ"ן דשש שנים היינו דחייב לעבדה כל יום, כדי להרבות הפרשת תרו"מ, וביאר מורנו הגאון הגדול רבי חיים אליעזר שלעזינגער שליט"א (ראש כוללנו בלונדון יצ"ו) דלפי"ז דלכן נקט דוקא כרמך וזיתך, דהרי מדאורייתא אינו חייב בתרו"מ אלא דגן תירוש ויצהר.

(כתבי התלמידים)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "מדבר שקר תרחק"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש - נאמר בשנת תשנ"ה לפ"ק]

כולם ונתברר בה אמונתו בהם הוא נכנס בכלל ישראל ומצוה לאהבו ולרחם עליו ולנהוג עמו בכל מה שצוה הש"י איש לחבירו מן האהבה והאחווה ואפילו עשה מה שיכול מן העבירות מחמת התאוה והתגברות הטבע הגרוע הוא נענש כפי חטאיו אבל יש לו חלק לעוה"ב והוא מפושעי ישראל, וכשנתקלקל לאדם יסוד מאלה היסודות הרי יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות ומצוה לשונאו ולאבדו ועליו נאמר הלא משנאיך ד' אשנא" עכ"ל.

נמצא כי עיקר מעמדו של אדם להיות מכלל ישראל אינו תלוי במעשה, אלא באמונה והשקפה אמיתית, ומי שח"ו חסר לו פגום באמונתו והכרתו והודאתו בי"ג העיקרים, אע"פ שיקיים כל המצוות בכל דקדוקיה בפועל, הרי זה יצא ח"ו מכלל ישראל ונאמר עליו משנאיך ד' אשנא.

והוא שאמרו המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה (חולץ דף ה.), ולכאורה פשיטא מאי קמ"ל, אלא ששמעתי על זה מפיי"ק דמרן מבריסק זצ"ל דמיירי כאן ממי שמקיים בפועל כל התרי"ג מצוות ומדקדק בקלה וחסרה, ועכ"ז נשתבש אצלו אחד מי"ג עיקרי האמונה, דהרי הוא נחשב ככופר ח"ו,

כתיב ואתנה לך את לוחות האבן התורה והמצוה (כד. יב.), ומפרש באבן עזרא כי התורה הוא הדיבור הראשון והחמישי, ושאר הדברות הם המצוה.

וביאור דבריו הוא דגדר מצוות הם ציונים מעשיים, מצוות או איסורים, אבל תורה היא השקפה ודיעה, ולכן אנכי ד' אלקיך שהוא אמונה, שבעצמותה אין בה מעשה אלא ההשקפה והדיעה הנכונה היא נקראת תורה [ולדעת האבע"ז גם הדיבור החמישי דהיינו כיבוד אב ואם הוא כגדר האמונה, וכמו שביאר הרמב"ן (לעיל כ. יב - יג) שנכלל בכלל הדיבור שאדם מחויב להאמין שזהו אביו ולא אחר כי הוקש כיבוד אב לכבוד המקום יעווי"ש].

ובאמת אותו החלק המכונה בזה תורה הוא שורש הכל, אשר המעיין בי"ג עיקרים שיסד הרמב"ם בפיהמ"ש בסנהדרין (פרק יא), כולם בנויין על זה, להאמין במציאות הבורא ית"ש, ביחודו בהעדר גשמיותו ובקדמותו, וכן שאר העיקרים, שהתורה וכל דיבור ואות שבה הוא מן השמים, ושיש נבואה מאת השי"ת, ונבואת הנביאים כולה אמת, ושמה רבינו ע"ה הוא אב לכל הנביאים, ושיש שכר ועונש והשגחה ותחיית המתים וביאת המשיח, וסיים הרמב"ם שם: "וכאשר יאמין האדם אלה היסודות

וממילא אין הקיומים שמקיימים נחשבים לו אלא כעובד עבודה זרה עכ"ד, והוא מפני שהוא משקר באמונתו ומחשבתו באשר אינו מאמין באמיתיות יסודות אמונתו.

והוא ענין ד' כתות שאינן מקבלין פני השכינה, ואחת מהן כת השקרנים כדכתיב דובר שקרים לא יכון נגד עיני (סוטה דף מב.), ומשמע שאילולי כן היה ראוי לקבל פני שכינה מכח מצוותיו, אבל באשר הוא נחשב דובר שקרים לא יתכן לו שכרו.

ועד כמה הדברים מדוקדקים, להיות נזהר שלא לנטות מן האמת, רואין מן הגמרא חגיגה (דף יד): לגבי ד' שנכנסו לפרדס, ורק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, ואמר רע"ק להנכנסים לפרדס במה עליהם להזהר, שאם תראו שיש טהור - הנראה מצוחצח כמים - אל תאמרו מים מים כי דובר שקרים לא יכון נגד עיני, פי' מי שזוכה להשגה איזו שהיא יזהר וישמר שלא יטעה ברואה לראות דברים שלא כמו שהם באמת, כי בטעות כל שהוא בהשקפה, כבר הוא נכלל בגדר דובר שקרים חלילה, והשגתו ומדרגתו נאבדת.

והוא נכלל גם בגדר לשון הרע, כפי שמפרשו הרמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת, וז"ל: "מה ארע למרים הנביאה שדברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגדלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים כו' ואף על פי כן מיד נענשה בצרעת" עכ"ל, נמצא שטעות להשוות אדם גדול שלא כערכו הוא חטא לשה"ר [ויעו' בהמשך דברי הרמב"ם שם בסופה של לשה"ר, שמביא את האדם בסוף לדבר באלקים ולכפור בעיקר עיי"ש].

ונוכל לדון מזה דמי שטועה בהערכת מציאות כלל ישראל ומעלת ארץ ישראל, ומדמה ח"ו פחות מערכם האמיתי, ולמשל שחושב שיתכן בכלל ישראל ובאר"י מהלך טבעי ושכלי כשאר האומות ושאר הארצות, ושיתכן שרשעי ישראל שהם כופרים בעיקר יכולים להיות ממונים ושרים, וכי יתכן שאר"י תהיה כבושה בדרכים ואופנים רגילים, לפי השגת אותם הכופרים ואפיקורסים, הרי הוא דובר שקרים! וכשמדמה שיש קיום למדינה שהועמדה תוך כפירה בנבואת שלמה המלך ע"ה במרידה באומות ועליה בחומה, אין לך שקרן גדול ממנו! ומה תועיל לאיש כזה את כל חסידותו ולימודו ומצוותיו והוא בכלל דובר שקרים לא יכון

לנגד עיני, ואודותם נאמר מדבר שקר תרחק, וכמשנ"ת.

וכמה גדול הנסיון בזה, מצינו בגמרא שבועות (דף לא.): "מנין לדיין שלא ישמע דברי בעל דין (חבירו) קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק". והרי מיירי מדיין שרוצה לפסוק אמת, וגם יודע שבע"ד השני יבא אחריו והוא בא וטוען, ועם כל זה הדיין הזה כבר נכנסו לאזנו טענות בע"ד אחד, ונעשה מושפע על ידו, ואי אפשר לו עוד לראות האמת, כי הרגש לבו נעשה משוחד, וממילא ראייתו שקר.

ועוד יותר שם בגמרא: "מנין לשנים שבאו לדין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה שאומרין לו לבוש כמותו או הלבשהו כמותך ת"ל מדבר שקר תרחק". ולכאורה הא הדיין הזה מבקש אמת, ומאי נפק"מ האיך הם לבושים? אכן זהו כח מראה עינים, שכבר נעשה משוחד ממראה עיניו, ולא עוד, אלא לכאורה מה מועיל שעושים "חכמה", פושטים לזה מלבושו או מלבישים לזה מלבושו, הרי שפיר זוכר הדיין את מה היה רגע לפני זה, וכל השינוי הוא רק מעושה? אלא שזהו כח רושם מציאות החוש, שכשרואה אותם לפניו לבושים בשוה הרי הוא יכול לכוון את דעתו, ואם לאו אינו יכול, ונהפך לשקרן שלא לרצונו!

ומש"כ בפרשת משפטים (כג. ח.) לא תקח שוחד כי השוחד יעוור "פקחים", ואילו בפרשת שופטים (טז. יט.) כתיב כי השוחד יעוור עיני "חכמים", מפרש הגר"א ז"ל כי השוחד מעוור הראייה והמחשבה הן בחכמת התורה והן בפקחות המציאות, וכל זה אפילו בדיין שלוקח שוחד ע"מ לפסוק אמת כדאיתא בגמ', על כל אלה נאמר מדבר שקר תרחק, ומי שאינו נזהר, כבר הוא בגדר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, וכמשנ"ת לעיל.

והנה אני שב כעת מאר"י, והנה לפי חוש הראות נראה שהארץ נבנית וירושלים בנויה בשכונות חדשות סביב, ומתנהל כביכול מדינה עם סדרים, ואכן אנו יודעים שכל זה לא יתכן, כי אין לזה קיום, כי הוא היפך הבטחת התורה, ואנו אומרים (בתפלה נחם) "העיר האבלה והחרבה והבזויה והשוממה", ושכן הוא האמת, אבל גדול "חוש הראות" כלשון האור החיים הק' בפרשת אחרי (ט. טז.), כלום יתכן להיות שם ולא להיות בכלל דובר שקרים רח"ל?

וירושלים בהתגלות כבוד ד' ונעלה לציון ברנה,
וד"ל וקצרת.

נוראות למתבונן בדבר, למבקשי האמת, הלא כולם
צועקים שצריך לעלות לאר"י להתיישב בה, והתורה
צווחת מדבר שקר תרחק! ויהי"ר שבמהרה יקויים
השקר אין לא רגליים ונראה במהרה בכנין ציון

יושב בשמים ישחק...

דברים קילורים לעינים ממרן ראש הישיבה שליט"א על המצב באה"ק

* * *

לפני עריכת הבחירות באה"ק ע"י ממשלת הציונים, שכבר ניסו כמה וכמה פעמים להקים
ממשלה חדשה משך שנתיים האחרונות ולא הצליחו, יש לצטט בזה דיבורים חוצבים להבות
אש שנשמעו מעט"ר מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א, לפני מקורביו.
מרן שליט"א כבר התריע לפני שנים רבות שממשלת הציונים אין לה זכות קיום יותר
משבעים שנה, וזאת עפ"י הנחתו של מרנא ורבנא רשכבה"ג החץ חיים זיע"א שאמר
בשעתו כלפי ממשלת הקומיניסטים ברוסיה, שממשלה שתפקידה היא ללחום בתורת ה', אין
לה זכות קיום למעלה משבעים שנה, וכן ראו אז בחוש, שכעבור שבעים שנה מאז הקמתה,
בין לילה אחד התפרקה כל הממשלה החזקה והמטילה אימה על כל העולם, בלי סיבה
מספקת, וכדברי הכהן הגדול כן היה! מרן רבינו שליט"א אומר שכמו כן, ממשלת הציונים -
אשר כל מגמתה ומטרתה היא ללחום בתורת ה' - לא תהיה לה קיום יתר משבעים שנה.
וביאר מרן שלכן מאז עבור שבעים שנה להקמתה, לא הצליחו לחדש ממשלה, והקב"ה
מרחם על עמו, וכדי שלא תהיה במצב של סכנה, לכן הוא עושה זאת בשלבים קטנים ולא
בלילה אחד. וכאשר אנו עומדים סמוך ונראה לגאולתנו השלימה, עלינו להתחזק בתורה
ויראה, ובאמונה חזקה לעמוד בנסיונות העקבתא דמשיחא.